

Arbejdsmarked for tegnsprogs- og skrivetolke

Kortlægning

Københavns
Professionshøjskole

April 2018

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	BAGGRUND OG PROBLEMSTILLING	2
1.1	Baggrund for undersøgelsen	2
1.2	Problemstilling	2
1.3	Hovedkonklusioner	3
1.4	Metode	4
	Spørgeskemaundersøgelse	4
	Interviewpersoner.....	4
2.	UDVIKLING I TOLKEBRUGERE	5
2.1	Antal tolkebrugere	5
2.2	Hvad bruges tolkningen til?	7
2.2.1	Skrivetolkning er en integreret del af behovet	7
2.3	Betydningen af CI	8
2.4	Tolkebrugere i fremtiden	8
	Brugere af uddannelsesstolkning	9
	Brugere af DNTM-tolkning	10
	Arbejdsmarkedstolkning	12
2.5	Forbrugsudvikling fremadrettet	13
3.	UDVIKLING I TOLKEANTAL	14
3.1	Leverandører	14
3.2	Udvikling i markedet	15
3.3	Tolke til rådighed	15
3.4	Afvandring	16
4.	UDVIKLING I SAMLET BEHOV	17
5.	ANDRE FORHOLD	18
5.1	Arbejdsvilkår	18
5.2	Produktkvalitet	19
6.	UDDANNELSEN	20
	Styrker ved uddannelsen:	20
	Svagheder ved uddannelsen:	20
7.	LITTERATUR	21
1		

1. BAGGRUND OG PROBLEMSTILLING

1.1 BAGGRUND FOR UNDERSØGELSEN

Det fremadrettede behov for tegnsprogs- og skrivetolke er af stor betydning for udbyderen af uddannelsen til tegnsprogs- og skrivetolk, da det er vigtigt at sikre en balance mellem at have et tilstrækkeligt antal tolke til at varetage tolkebrugernes behov nu og i fremtiden, og samtidig ikke uddanne tolke til arbejdsløshed.

Den aktuelle situation på arbejdsmarkedet for tegnsprogs og skrivetolke viser en lavere ledighed indenfor tegnsprogstolkeområdet end forventet af tidligere analyser (Capacent 2009; Epinion 2010). I de tidligere rapporter blev det foreslået, at der skulle uddannes én tolk om året fra 2018-2028, og herefter fem tolke årligt.

For at Københavns Professionshøjskole (tidligere Professionshøjskolen UCC) kan udvikle og planlægge uddannelsen til tegnsprogs- og skrivetolke bedst muligt fremadrettet, er der derfor behov for at få foretaget en prædiktiv analyse af arbejdsmarkedet for tegnsprogs- og skrivetolke.

1.2 PROBLEMSTILLING

Overordnet behandles følgende problemstilling i analysen:

- Er der allerede nu et tilstrækkeligt antal tegnsprogs- og skrivetolke til at varetage tolkebehovet nu og fremadrettet sådan som behovsudviklingen vil tegne sig?
- Hvis ikke, hvor mange er der så behov for at uddanne i de kommende 10 år?

For at kunne belyse problemstillingen tilstrækkeligt indeholder analysen:

- En kortlægning af arbejdsmarkedet for tegnsprogs- og skrivetolke på baggrund af både kvalitative og kvantitative kilder.
- På baggrund af trenden i kortlægning, og under inddragelse af analyser om den forventede brugerudvikling i de kommende år, estimeres et fremtidigt behov.
- En kort kvalitativ vurdering af arbejdsmarkedsbehovet for nyuddannede tolke som supplement til det eksisterende "tolkekorps".
- Et opdateret bud på behovet for uddannelse af tegnsprogs- og skrivetolke fremadrettet.

1.3 HOVEDKONKLUSIONER

På baggrund af gennemgang og vurdering af eksisterende kilder og data samt de gennemførte dataindsamlinger og interview, er der gennemført samlede analyser og vurderinger. Med forbehold for de usikkerheder som de foreliggende kilder indebærer, konkluderes følgende:

- Der er ca. 250 aktive tegnsprogs- og skrivetolke på arbejdsmarkedet i dag. Dette antal har været forholdsvis konstant de seneste 10 år. 8 pct. af tolkene vurderer selv, at de har for mange tolkeopgaver, 57 pct. mener at opgaverne er passende og 36 pct. vurderer de har for få opgaver. En del af denne skævhed kan forklares af strukturelle problemstillinger, i forbindelse med markedsstrukturen og geografiske udfordringer.
- Antallet af tolkebrugere vil i fremtiden falde som følge af bortgang ved død, kombineret med at ingen nye tegnsprogstolkebrugere indtræder på markedet. Der er således kun de nuværende generationer af tolkebrugere tilbage. I 2017 var der i alt ca. 3130 brugere. Dette antal falder systematisk til omkring 50 i år 2090. Denne lille gruppe består af personer, der ikke responderer på CI som forventet, eller hvor flere handicap er involveret.
- Allerede nu er faldet i tolkebrugere indtruffet på uddannelsesområdet, hvor der ikke længere kommer nye generationer til. Der findes stort set ikke længere tegnsproglige/tolkebrugere på grundskoleniveau og der vil kun være behov for uddannelsestolkning indtil de tolkebrugere, der allerede er på området, har færdiggjort deres uddannelse. Den samlede vurdering er, at tolkebehovet på uddannelsesområdet om 10 år i 2027 vil være reduceret fra 242 til ca. 40 brugere altså **til ca. 17 pct. af det nuværende behov.**
- Anderledes ser det ud på området for DNTM, arbejdsmarkedstolkning og hospitalstolkning mv., her vil behovet være kontinuerligt let stigende indenfor de næste 10 år. Det skyldes at de eksisterende tolkebrugere bliver mere aktive og at kommunikationsbehovet er tiltagende. Denne vurdering baseres på trends i data, samt kvalitative interview og vurderinger. Den samlede vurdering er at behovet her **vil være tiltaget med små 20 pct. i år 2027.** Herefter vil behovet stagnere og falde.
- Faldet i behov for uddannelsestolkning lagt sammen med den lettere stigning i behovet på de øvrige områder, vurderes samlet set at betyde, at **det samlede tolkebehov i 2027 er faldet til ca. 95 pct. af det nuværende behov.**
- Vurderet på baggrund af det nuværende antal tolke, svarer det til en reduktion på i alt **ca. 12 tolke per år.** Vel at mærke først med virkning fra om ca. 5 år.
- Afvandringen af tolke fra markedet er, og har længe været, kontinuerlig som en del af faget. FTT er blandt de interviewede de eneste, der fører en faktisk statistik over afvandringen fra markedet. FTT vurderer, at 10 tolke årligt forlader faget. Dette vurderes på trods uenighed blandt de interviewede, at være det mest troværdige antal.

En samlet vurdering er således, at det nuværende antal tolke på omkring 250 omfangsmæssigt kan håndtere tolkebehovet i de kommende 10 år, men at den afgang, der har været karakteristisk for markedet i mange år, må forventes at fortsætte. Det betyder, at det er nødvendigt at vedligeholde

staben gennem uddannelse af flere. **Uddannelse af ca. 10 om året i de kommende 10 år vurderes at være nødvendigt, for at vedligeholde staben.**

Ikke alene for at vedligeholde staben af tegnsprogstolke, men også for at sikre og stimulere udvikling og kvalitet i tolkningen fremadrettet, anbefales det derfor at fastholde uddannelses tilbuddet. Herved sikres også vedligehold af faglige uddannelseskompetencer og andre nødvendige kapaciteter. Kapaciteter som kan blive nødvendige på et svært forudsigeligt ydelsesområde.

I denne analyse har vi valgt at se 10 år frem. Udviklingen som den tegner sig efter 2027, er meget vanskelig og tiltagende usikker at vurdere. Det anbefales, at man løbende følger udviklingen og genvurderer behovet i 2027. Antallet af tolkebrugere vil i slutningen af århundredet nærme sig nul og det er klart, at denne tendens vil få afgørende betydning for tilgangen til tegnsprogstolkning, udviklingen på området, arbejdsmarkedets funktionsevne og arbejdsindholdet i de kommende år.

1.4 METODE

For at belyse et fragmenteret og komplekst arbejdsmarked, er der benyttet triangulering af adskillige datakilder, der præsenteres nedenfor. Brugen af flere datakilder og vurderinger øger sikkerheden i konklusionerne, da elementer kan valideres fra flere forskellige kilder.

- Som baggrundsviden for dataindsamlingen samt validering af og perspektivering til det nye indsamlede data, er benyttet tidligere kortlægninger og rapporter om tolkeområdet.
- Der er ligeledes indhentet de seneste nye tal fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK) og Den Nationale Tolkemyndighed (DNTM) om tolketimer og bevillinger. Disse tal kan bidrage til at vise de trends, der er på markedet og på den måde, sammen med andre kilder, bidrage substantielt til at vurdere det fremtidige tolkebehov.
- Tolkene selv er også repræsenteret gennem en mindre spørgeskemaundersøgelse, der er sendt ud gennem Foreningen for Tegnsprogstolke (FTT)'s facebookside. Undersøgelsen omhandler primært tolkenes arbejdstid, forhold og opgaver. 168 tolke har besvaret undersøgelsen.
- Endelig er der foretaget kvalitative interviews henholdsvis med nøglepersoner, leverandører og faglige foreninger på området. Der er i alt foretaget 10 interviews.

Spørgeskemaundersøgelse

Spørgeskemaundersøgelsen blandt tolkene er sendt ud gennem Foreningen for Tegnsprogstolke (FTT)'s lukkede facebookside for deres medlemmer. Der er samtidig lagt op til, at tolkene gerne må dele linket til undersøgelsen i andre fora for tegnsprogs- og skrivetolke for at opnå højest mulig deltagelse. Der er tale om en kort undersøgelse, der primært omhandler tolkenes arbejdstid, forhold og opgaver. 168 tolke har besvaret undersøgelsen. Da antallet af aktive tolke anslås at være omkring 250, er der tale om en pæn svarprocent og formentligt også en temmelig repræsentativ gruppe af respondenter.

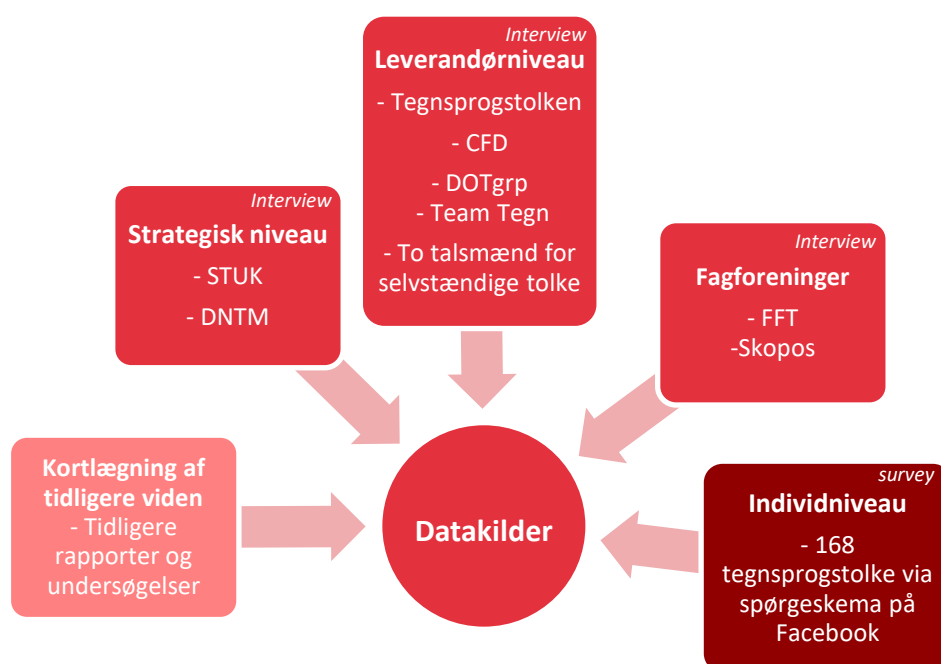
Interviewpersoner

Ved udvælgelsen af interviewpersoner, er der taget højde for, at afdække de forskellige grupper og aktører på markedet. Først og fremmest er de statslige instanser med tilknytning til tolkeområdet

kontaktet, med henblik på at få opdateret forbrugstal om tolkning og for at inddrage deres kendskab til området. Derudover er der kontaktet en række tolkeleverandører, hvor der er taget

udgangspunkt i de største leverandører på markedet. Desuden er der inddraget talsmænd for de selvstændige, da disse også efterhånden udgør en betydningsfuld gruppe på markedet, samt faglige foreninger der ikke har et profit-hensyn som leverandørerne. På denne måde er det forsøgt at afdække store dele og aspekter af markedet, for at give det mest retvisende billede af tilstanden. Nedenfor ses en illustration af de benyttede datakilder:

Figur 1: Metodetriangulering

2. UDVIKLING I TOLKEBRUGERE

2.1 ANTAL TOLKEBRUGERE

I tidligere undersøgelser på området har det været svært at kortlægge, hvor stor gruppen af aktive tolkebrugere rent faktisk er og hvordan den udvikler sig. Flere har i stedet fokuseret på antallet af døve og hørehæmmede, som indikator for behovet for tolkning.

Der findes ingen officiel registrering af døve eller hørehæmmede i Danmark, men det nyeste estimat fra DDL anslår at der findes 3-4000 døve i Danmark i 2018. Antallet af døve er dog ikke en særlig præcis indikator for brugen af tolk, da det er muligt at være døv, og især hørehæmmet, uden at gøre brug af tolk. Hertil kommer et meget varieret omfang af brug per bruger.

Ifølge interview med Den Nationale Tolkemyndighed (DNTM) repræsenterer deres opgørelser imidlertid nu, det mest præcise tal for det samlede antal *tolkebrugere* i Danmark. Ifølge DNTM er der således 3130 personer, der – mere eller mindre aktivt - bruger tolk i Danmark for nuværende.

Tabel 1: Oversigt over udviklingen i antallet af brugere

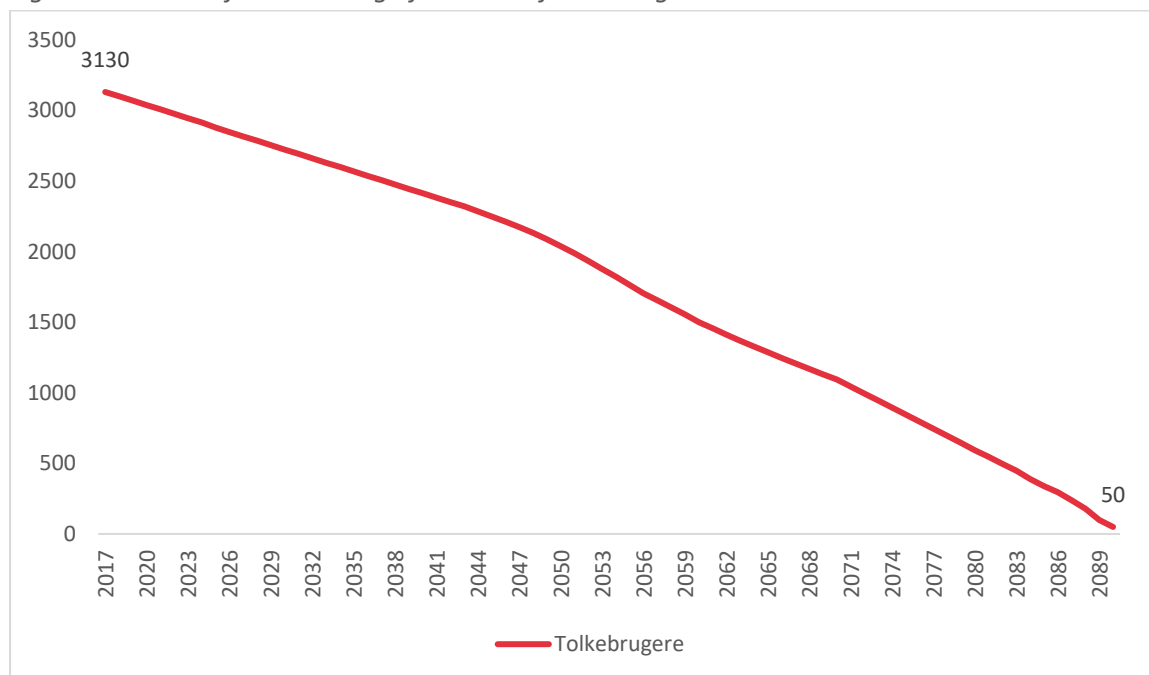
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Brugere	2451	2677	2.826	2.977	3.075	3.196	3.102	3.130
Tilvækst	593	226	149	151	98	121	-94	28

Kilde: DNTM

Tabellen viser, at antallet af tolkebrugere frem mod 2014 steg, men at udviklingen for første gang i 2016 var negativ. Antallet af tolkebrugere stiger igen en smule i 2017, men stigningen vurderes ifølge DNTM og øvrige kilder, at være en tilfældig variation i en begyndende tendens til, at antallet af tolkebrugere fra og med 2016 vil være ganske let faldende. Ifølge øvrige datakilder, som vises senere, er det et første tegn på at virkningen af CI er ved at indtræde i brugerstatistikkerne.

Et forsigtigt estimat fra Epinion, på antallet af tolkebrugere i fremtiden, kan se ud som nedenfor. Det skal understreges, at fremskrivningen af antallet af tolkebrugere er behæftet med en vis usikkerhed. Sammenholdt med nyeste tal fra STUK, ses det, at der ikke længere kommer nye tolkebrugere til i uddannelsessystemet, vi kan altså forvente, at der ikke kommer flere generationer der har behov for tolk. Selvom der ikke kommer nye generationer til, vurderes det, at der kan være omkring 50 personer i 2089 med behov for tegnsprogs- eller skrivetolkning. Den lille resterende gruppe udgør personer der ikke kan benytte CI optimalt, eksempelvis fordi flere handicap er involveret eller fordi CI-operationen ikke har kunnet gennemføres. Teknologi til at kompensere for hørehandicap (døvblevne mfl.) i år 2089 kan ikke forudses, men må forventeligt være forbedret.

Figur 2: Estimeret fremskrivning af antallet af tolkebrugere

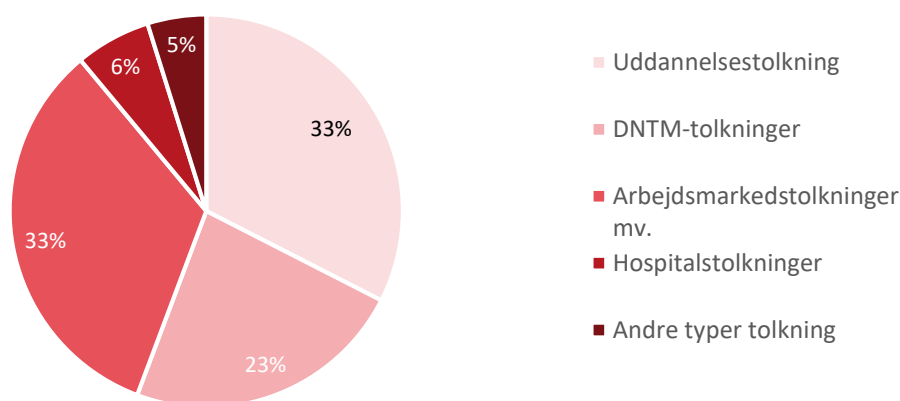

Kilde: Eget estimat på baggrund af udvikling i antal tegnsproglige i nye generationer

2.2 HVAD BRUGES TOLKNINGEN TIL?

Brugerne af tegnsprogs- og skrivetolkning benytter primært tolkning i forbindelse med uddannelse og job ifølge datakilderne til denne undersøgelse. Respondenterne i spørgeskemaet til tolkene har procentuelt fordelt deres arbejdstid over fem områder. Besvarelsen er illustreret i figuren nedenfor.

Figur 3: Procentuel fordeling af tolkenes arbejdstid på typer af tolkning i gennemsnit.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt tolke. N: 168.

De tolke der har besvaret spørgeskemaet, bruger i gennemsnit 1/3 af deres tid på uddannelsestolkninger og 1/3 på arbejdsmarkedstolkninger. Også DNTM-tolkninger udgør en forholdsvis stor andel på ca. 23 pct. af tolkenes tid. Det skal nævnes, at tallene i figuren er gennemsnittet af svarene for alle respondenter, hvorfor fordelingen hos den enkelte tolk kan være meget anderledes end figuren viser.

Figuren illustrerer omtrent samme fordeling af tolketimer på de respektive områder, som Capacent forudså i 2009. Jf. de følgende afsnit, vil tendensen være, at uddannelsestolkning vil falde, mens andre typer såsom arbejdsmarkedstolkning og DNTM-tolkning ser ud til at stige fremover.

2.2.1 Skrivetolkning er en integreret del af behovet

I dag uddannes der til tegnsprogs og skrivetolk hvorfor tolkene kan dække begge ydelser. I denne undersøgelse skelnes ikke mellem tegnsprogs- og skrivetolkning, da det ift. kilderne er ganske svært at adskille de to typer i registreringerne. F.eks. fremstår skrivetolkning ikke som en separat post hos DNTM. Skrivetolkning benyttes primært af hørehæmmede der kan læse og som ikke nødvendigvis kan forstå tegnsprog. Den største leverandør er Høreforeningen, og DNTM betaler for absolut største andel skrivetolkninger, da skrivetolkning angiveligt anvendes særligt i sociale sammenhænge, hvor der fx er meget larm. I Capacents brugerundersøgelse i 2009 udgjorde skrivetolkning ca. 12 pct. af de samlede tolkning. Andelen vurderes at være den samme i dag.

2.3 BETYDNINGEN AF CI

I dag foregår CI-operationer tidligere end før og derfor har næsten alle døvfødte og svært hørehæmmede fået en Cochlear Implant (CI), inden de fylder to år. Opereres man tidligt, er der gode chancer for at udvikle en god hørelse og et alderstilsvarende talesprog (SFI 2014: 31). Efter 2006 tilbydes alle, der har behov for det, en CI på begge ører. Endelig skal det fremhæves, at kvaliteten af CI er blevet væsentligt forbedret siden starten af 00'erne.

Det tilsammen gør, at CI-behandlingen i dag er et bedre tilbud, end det tidligere har været. Ifølge alle kvalificerede kilder får de børn, der er opereret efter 2006, signifikant bedre gavn af CI end de der er opereret tidligere. Stort set alle (med undtagelse af meget komplicerede tilfælde og multi-handicap) er nu dansksproglige i både tale og skrift.

Alt efter hvornår operationen har fundet sted, vil der stadig være individuelle forskelle i udbyttet af CI. Størstedelen af CI-brugere beretter, at de benytter deres CI i stort omfang, hvilket formodes at have forbedret deres kommunikative evner (SFI 2014: 33). Der er dog stadig en gruppe, der ikke kan bruge CI optimalt og derfor stadig kan have behov for en tolk (herunder især skrivetolk). Man ved, at børn med CI klarer sig markant dårligere i skolen, end børn uden hørehandicap (Svend Bengtson, 2014). Vi hører ligeledes i kvalitativt interview, at de med CI kan være afhængige af hjælp. Selvom der fremover skal være opmærksomhed omkring gruppen med vanskeligheder ifm. CI, så er størrelsen marginal i relation til den nuværende gruppe.

I Danmark har det været en almindelig opfattelse og praksis, at CI opererede *ikke* skulle lære tegnsprog, mens man i Norge og Sverige stadig lærer tegnsprog ved siden af det talte sprog (SFI 2014: 39). I Danmark er implikationen af CI på tegnsproget altså, at den døvne enten ikke lærer tegnsprog eller alternativt glemmer det, fordi de kan befærde sig på det talte sprog og dermed ikke har behov for tegnsprog (Capacent 2009: 63). Det påvirker selvsagt behovet for tegnsprogstolke i fremtiden. Det er således en samlet vurdering, at de generationer der er trådt ud af grundskolen og ind på ungdomsuddannelserne omkring år 2016 – 2018, repræsenterer generationer uden tegnsproglige og dermed uden brug for tegnsprogstolk. Dette dokumenteres også af data fra STUK.

2.4 TOLKEBRUGERE I FREMTIDEN

I forsøget på at estimere antallet af tolkebrugere i fremtiden, har vi været i kontakt med de forskellige omkostningsbærende myndigheder. Det har i denne undersøgelse været muligt at indhente nøgletal fra STUK og DNTM. Kommunale og regionale tal har det – inden for denne undersøgelses omfang - ikke været muligt at indhente. For at tilvejebringe troværdige tal skulle et stort antal kommuner kontaktes. Imidlertid vurderes dette ikke at være et problem, da udviklingen her vurderes at følge trenden, på de områder vi har data fra.

Vi ved, fra interview mv. at der kun er ganske få, grænsende til ingen, tegnsproglige og dermed potentielle tolkebrugere under 15 år jf. ovenfor. Antager vi således, at generationer født efter 2006 er dansksprogede, og derfor uden behov for tegnsprogstolk, så vil der i omkring 2090 kun være ingen eller meget få tolkebrugere tilbage, såfremt gruppen følger den gennemsnitlige danske levealder.

Brugere af uddannelsestolkning

Kigger man på uddannelsestolkning alene, ser det ud til, at virkningen af CI allerede viser sig. I tabellen nedenfor ses det at *behovet for uddannelsestolkning er kraftigt dalende*.

Tabel 2: Opgørelse over uddannelsestolkebistand 2015-2017.

	2015			2016			2017		
	Antal	Forbrug i mio.	Gns.	Antal	Forbrug i mio.	Gns.	Antal	Forbrug i mio.	Gns.
FG	0	0	0	0	0	0	0	0	0
FK	4	0,7	0,2	4	0,8	0,2	2	0,3	0,2
UU	162	40,8	0,3	121	31,6	0,3	103	27,6	0,3
VU	100	45,2	0,5	97	39,2	0,4	95	42	0,4
AMU	25	1,7	0,1	21	0,8	0,04	42	2,9	0,1
I alt	291	88,4	0,3	243	71,6	0,3	242	72,5	0,3
I alt uden AMU	266	86,7	-	222	71,6	-	200	69,9	-

Note: Private gymnasier er medtaget under ungdomsuddannelserne i tabellen.

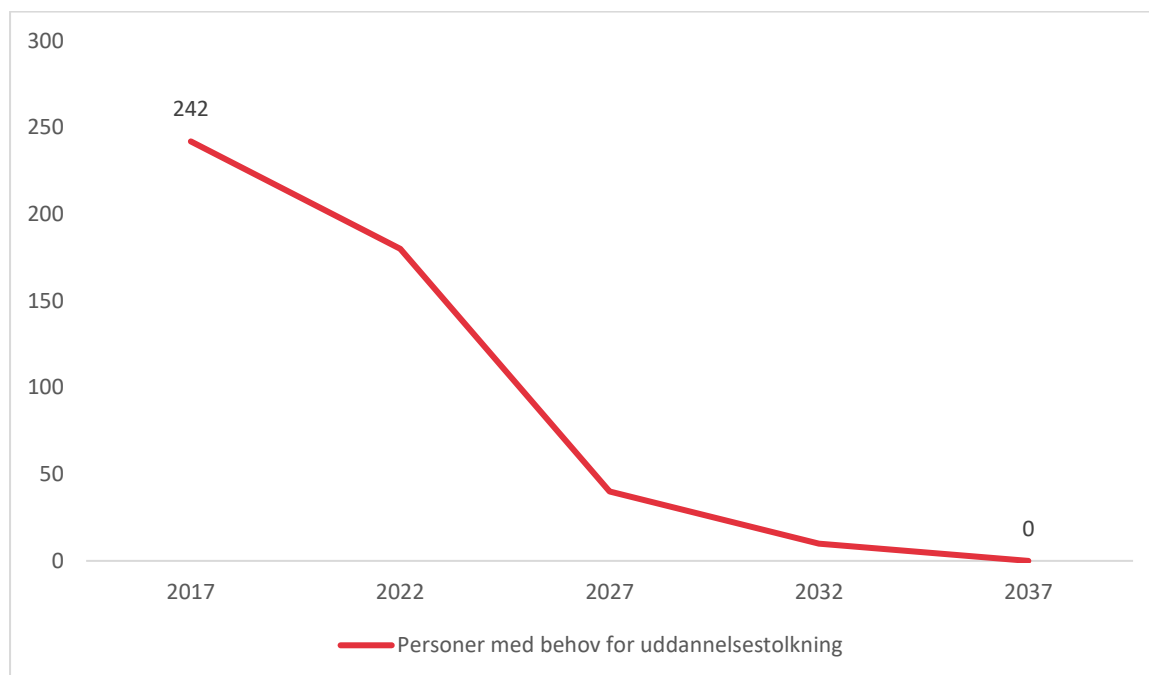
Kilde: STUK 2018.

Tabellen viser for det første, at der intet eller næsten intet behov er for uddannelsestolkning hos de yngre generationer i grundskolen (FG og FK), hvor kun to personer fik bevilling i 2017. Dette resultat stemmer overens med de forbedrede CI-operationer fra omkring 2006. For det andet viser tabellen, at der også er sket et relativt stort fald på ungdomsuddannelserne fra 162 til 103 personer på bare tre år. For det tredje kan man se, at de videregående uddannelser oplever det mindste fald. Behovet for uddannelsestolkning ser altså ud til stadig at være til stede for de lidt ældre generationer, der endnu ikke er igennem uddannelsessystemet. Tendensen her varsler igen, at CI's virkning på behovet for tolkning synes at være indtruffet for den generation, der er født omkring årtusindeskiftet og går i grundskole nu. Den eneste uddannelseskategori med en stigning er arbejdsmarkedsuddannelserne (AMU), som har fået tildelt dobbelt så mange bevillinger i 2017 som i 2016. En forklaring herpå, er med stor sandsynlighed en støtteordning om forbedrede støttemuligheder på AMU-området (Rambøll 2014).

Capacent vurderede i 2009, at der i 2038 slet ikke ville være behov for uddannelsestolkning længere. I forlængelse af ovenstående, er det vurderingen fra den Faglige forening for Tegnsprogstolke (FTT), at der om 10 år ikke længere vil være behov for uddannelsestolkning, og at det om 20 år (i 2038) kun vil være personer over 40 år, der har behov for tolkning i det hele taget. Flere af de interviewede leverandører oplever da også allerede et kraftigt fald indenfor uddannelsestolkning.

Det bør imidlertid bemærkes, at tokebrugerne, ligesom resten af samfundet, i dag tager længere uddannelser. Vi ved også, at tolkebrugere ofte vil opleve forsinkelser i uddannelsen undervejs som følge af deres hørehandicap. Desuden er det STUKs oplevelse, at brugerne spreder sig over flere forskellige uddannelsesområder end tidligere, hvilket alt andet lige øger behovet for tolkning per individ. Derfor forventes ifølge herværende analyse en lidt langsommere udfasning af uddannelsestolkning end FTTs vurdering. Da de generationer, der er født efter 2006 kan gennemføre uden uddannelsestolkning, vil der, med et konservativt skøn, ikke længere være behov for uddannelsestolkning i år ca. 2038 (se illustration nedenfor).

Figur 4: Fremtidigt behov for uddannelsestolkning. Antal brugere

Kilde: Eget estimat efter STUK, Capacent 2009 og kvalitative interviews.

Brugere af DNTM-tolkning

Samtidigt med at uddannelsestolkning falder dramatisk, indikerer de kvalitative interviews, at tolkebrugerne i højere grad end tidligere benytter tolk til sociale aktiviteter og til aktiviteter på arbejdsmarkedet mv. Denne udvikling afspejles også af tal fra DNTM nedenfor.

Med 'Det Sociale Tolkeprojekt' betød perioden for dets eksistens en øget efterspørgsel på tolkning på alle områder og medførte efterfølgende, at det var tilladt at bruge tolk til flere forskellige sociale situationer. Vi hører også gentagne gange i leverandørinterviewene, at døve i langt højere grad i dag end tidligere er bekendte med deres retskrav til tolkning på en lang række områder. En tendens, der i øvrigt afspejler en stigende efterspørgsel efter velfærdsydelser i samfundet generelt - ikke blot blandt tolkebrugere.

*"Vi døve får jo så også bedre tolkerettigheder den seneste tid.
Der er flere og flere steder, hvor vi kan bruge tolketimer"* (Leverandør, interview).

Netop bevidstheden omkring og lysten til at benytte tolk i sociale sammenhænge afspejles i tabel 3, hvor andelen af aktive tolkebrugere stiger, selvom det samlede antal falder. Fra at 55 pct. af brugerne var aktive brugere i år 2013, er dette tal steget til 57 pct. i 2017.

Tabel 3: Oversigt over antallet af tolkebrugere (passiv/aktiv)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Brugere	2.826	2.977	3.075	3.196	3.102	3.113
Aktive brugere	1.650	1.626	1.650	1.732	1.762	1.792
Aktive i %	58%	55%	54%	54%	57%	57%

Kilde: DNTM

Det er Den Danske Tolkemyndighed (DNTM) der står for bevillingen af social tolkning. Tal herfra fortæller os, at der sker en stigning i antallet af bevillinger på dette område fra 13.000 bevillinger i 2012 til 16.000 bevillinger i 2016. Ligeledes ses det i kravspecifikationen fra 2016-2018, at udgifterne til indkøb af tolkebistand er budgetteret med 38 mio. kr. årligt. Kravspecifikationen for 2018-2019 viser, at der er budgetteret med 40 mio. kr. årligt.

Antallet af fysiske tolkninger er i den forbindelse steget fra 13.815 i 2012 til 21.391 i 2017 (55 pct.). Der ses en tydelig stigning både i antallet af timer og tolkninger pr. bruger – fra 18 til 23 timer pr. bruger og 8 til 12 tolkninger pr. bruger i årene 2012-2017.

Tabel 4: Udviklingen i antallet af fysiske tolkninger

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Antal	13.815	15.119	15.085	17.904	20.039	21.391
Timer	30.253	31.974	30.082	35.848	39.625	41.941
Timer/aktiv bruger	18	20	18	21	22	23
Tolkninger/aktiv bruger	8	9	9	10	11	12

Kilde: DNTM. Der kommer en tolk ud til aktiviteten, faktureres altid med minimum én time.

Kigger man på brugen er fjerntolkning er også denne tolkeform steget betydeligt over de seneste år både i antal brugere og opgaver. Antallet af brugere til fjerntolkning er steget fra 179 i 2014 til 480 i 2017 (168 pct.), mens antallet af fjerntolkninger er steget fra 2.343 i 2014 til 10.103 i 2017 (331 pct.). Tolkninger og antal timer er steget kraftigere end antallet af aktive brugere, hvilket også afspejles i en betydelig stigning både i forhold til antal timer og tolkninger pr. bruger og dermed understøtter trenden til at tolkebrugerne benytter mere og mere tolkning.

Tabel 5: Udviklingen i antallet af fjerntolkninger

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Brugere	-	-	179	308	467	480
Antal fjerntolkninger	-	-	2.343	4.450	9.532	10.103
Timer i alt	-	-	602	2.732	2.822	3.104
Timer/bruger	-	-	3,4	8,9	6,0	6,5
Tolkninger/bruger	-	-	13,1	14,4	20,4	21,0
Timer / tolkning	-	-	0,26	0,61	0,30	0,31

Kilde: DNTM. Fjerntolkning kørte kun som projekt frem til sommer 2013, derfor er der ikke tal før. Fjerntolkning (via Skype) faktureres pr. påbegyndt kvarter.

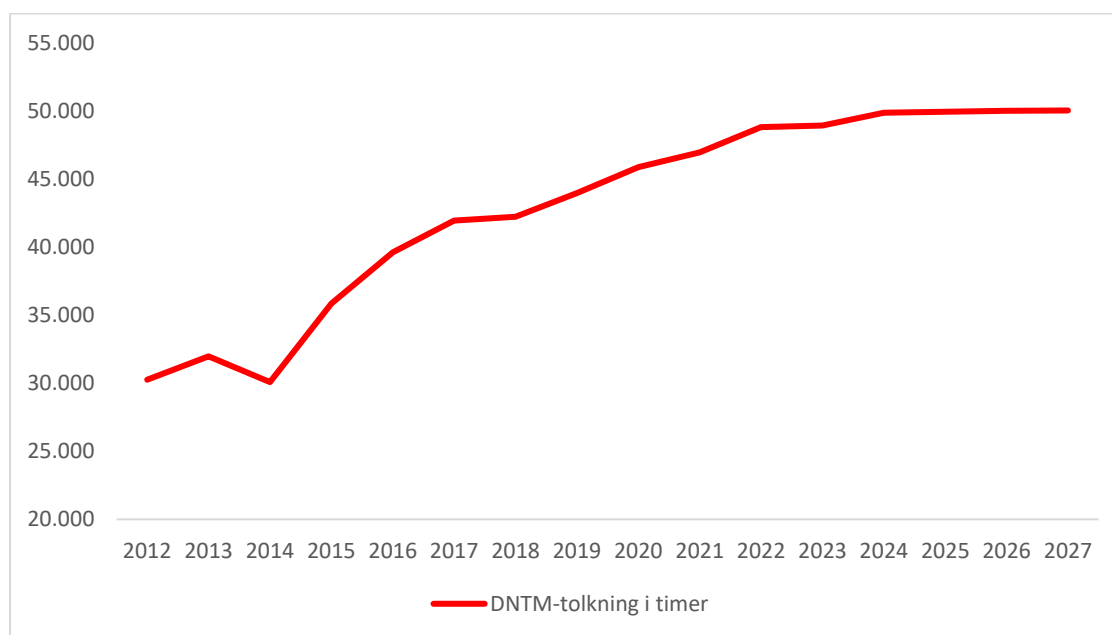
Figuren nedenfor illustrerer et estimat på den forventede udvikling af antal DNTM-timer de kommende 10 år. Antallet af timer er beregnet på baggrund af et timetal pr. aktiv bruger samt antallet af aktive brugere i alt. Timetallet pr. aktiv bruger er baseret på opgørelserne fra DNTM i tabel 4, der viser en stigning over de sidste fire år. På baggrund af denne tendens er det estimeret, at timer pr. aktiv bruger i de kommende fem år fortsat vil stige med 1 time pr. aktiv bruger pr. år,

hvorefter stigningen vil falde til 0,5 time pr. år. Dertil er der taget højde for redueringen i antallet af brugere (og dermed aktive brugere) baseret på fremskrivningen i figur 2. Det er forventet, at andelen af aktive brugere stiger en smule, som tendensen ser ud fra 2014-2017 i tabel 3, således at niveauet af aktive brugere stiger taktvis fra 57 pct. i 2017 med 1 procent-point hvert andet år op til 60 pct. i 2023, hvorefter niveauet stagnerer. Det er egne estimater, så tallene beror på en vis usikkerhed.

Samlet set medfører den forventede øgede aktivitet pr. bruger samt en øget andel af aktive tolkebrugere, at behovet for DNTM-tolketimer stiger de næste 10 år, på trods af at gruppen af tolkebrugere løbende reduceres. Stigningen forventes at være mest betragtelig de næste fem år, hvorefter niveauet antages at være nogenlunde konstant eller en lille smule stigende.

Samlet set vurderes det således, at tolkebehovet på dette område vil stige med små 20 pct. frem mod 2027. Det samme estimat gøres gældende for arbejdsmarkedsområdet, sundhedsområdet/hospitalstolkning. Samlet set kan denne stigning dog ikke opveje nedgangen i det generelle tolkebehov, da det på trods af stigningen, kun vil udgøre en mindre del af det samlede tolkebehov og derfor ikke kan beskæftige alle 250 aktive tolke. Samlede estimater følger senere.

Figur 5: Fremtidigt behov for DNTM tolkning. Timer

Kilde: Eget estimat

Arbejdsmarkedstolkning

De kvalitative interviews indikerer derudover, at der i fremtiden, per bruger, vil være mere behov for tolkning på arbejdsmarkedet. Årsagen hertil skyldes, ligesom DNTM-tolkninger, at tolkebrugerne har fået mere information om deres rettigheder. Det indikerer også en trend om, at de er begyndt at tage længere uddannelser, der efterfølgende kræver tolk til personalemøder, kundearrangementer, efter- og videreuddannelse eller telefonsamtaler.

Det har ikke været muligt indenfor rammerne af denne undersøgelse at fastlægge nøjagtigt hvor stort forbruget - og dermed basis for vurdering af det fremtidige behov for arbejdsmarkedstolkning - er. Det er kommunerne (jobcentrene), der hver især afholder udgifterne arbejdsmarkedstolkning. Vores oplevelse er, at mange kommuner slet ikke har et samlet overblik over deres tolkeudgifter.

De kvalitative interviews indikerer, at arbejdsmarkedstolkning udgør en stor og voksende andel af flere tolkeleverandører samlede tolkning. Det vurderes, at arbejdsmarkedstolkning fremover vil ligge på et konstant til let stigende niveau – per individ - frem til tolkebrugerne alle har nået pensionsalderen.

Et andet, mindre område, der også skal inddrages er hospitalstolkning. Ifølge de adspurgte tolke i surveyen, udgør det gennemsnitligt 6 pct. af deres samlede tolkning, altså en mindre andel af den samlede tolkning ift. uddannelsestolkning, DNTM-tolkning og arbejdsmarkedstolkning. Det interessante er dog, at udviklingen i hospitalstolkning, ifølge de kvalitative interviews, forholder sig konstant ligesom både arbejdsmarkedstolkning og DNTM-tolkning. Det har, ligesom med arbejdsmarkedstolkning, ikke været muligt at indhente opgørelser fra regionerne over brugen af tegnsprogs- og skrivetolkning på hospitalerne.

2.5 FORBRUGSUDVIKLING FREMADRETTET

For at opsummere er udviklingen i markedet følger nedenstående: Uddannelsestolkning er for nedadgående, fordi effekten af CI allerede er indtruffet her. Til gengæld opleves en mindre stigning i både DNTM-tolkning, arbejdsmarkedstolkning og hospitalstolkning. Denne stigning er et produkt af øget opmærksomhed omkring ret og krav fra tolkebrugeren samt øget uddannelse i fremtiden. Samlet set forventes derfor en lille stigning i behovet for tolkning, hvorefter behovet vil stagnere, før det begynder at falde i takt med at gruppen af tolkebrugere bliver mindre og mindre, som følge af naturlig afgang.

Figur 6: Opsummering af udviklingen i tolkebehov

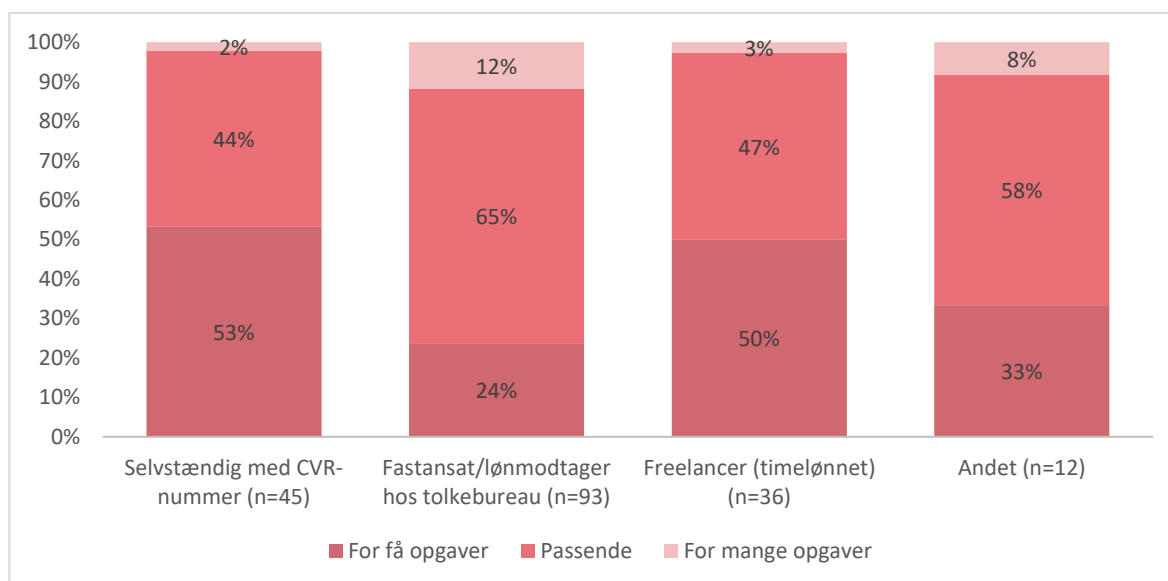
3. UDVIKLING I TOLKEANTAL

3.1 LEVERANDØRER

Der er enighed blandt de interviewede om, at leverandørerne på markedet har ændret karakter de seneste år. Fra at der i start 90'erne kun var en enkelt leverandør på markedet, CFD, er der i dag en bred vifte af vidt forskellige leverandører på markedet. Et vilkårligt eksempel er, at der i Region Hovedstaden og Bornholm er 18 forskellige tolkeleverandører på DNTMs udbudsliste over tolkeleverandører.

En relativt stor andel af de aktive tolke på markedet, arbejder som selvstændige tolke i enkeltmandsvirksomheder. I dag benytter langt størstedelen af de selvstændige portaler som findtolk.dk og toimo.dk, der sætter dem i direkte forbindelse med tolkebrugeren. På baggrund af udtalelserne i interviewene, vil et konservativt estimat være, at der er 55-65 selvstændige tolke på markedet. Men der er også en øget usikkerhed forbundet med det valg. Som det ses i figuren nedenfor, så oplever de selvstændige (og freelancerne), i højere grad end de fastansatte og dem med andre ansættelsesforhold, at de har for få opgaver. De interviewede tolke påpeger dog, at det er svært at tale for hele gruppen af selvstændige, fordi de har meget varierende antal af arbejdstimer.

Figur 7: Oplever du at antallet/omfanget af arbejdsopgaver er passende? Fordelt på ansættelsesforhold.

N=168

Flere interviewede nævner, at et faldende udbud på uddannelsestolkning betyder, at de leverandører, der har specialiseret sig i netop dette, mærker konsekvenserne af CI tydeligst i øjeblikket. I april 2018 måtte tre tolkevirksomheder igen afskedige medarbejdere (12k København, CFD og TC 1866), alle angiver at de har truffet denne beslutning pga. store ændringer på markedet. De leverandører, der primært beskæftiger sig med andre områder end uddannelsestolkning, har et mere positivt syn på efterspørgslen på markedet. Der er således tale om, at der primært er

opgavekrise hos 2-3 store leverandører til uddannelsestolkning, fordi op mod 80 pct. af uddannelsestolkningen – jf. interview - fordeler sig på meget få virksomheder.

”CFD og Tolkecenterdanmark der gik konkurs, de to har været enormt fokuseret på uddannelsestolkning og de er blevet meget, meget mindre på grund af det fokus. Men resten af markedet ser ud til at være okay.”

(Leverandør, interview)

Disse tendenser stemmer overens med analyser af data fra KTST og DNTM

3.2 UDVIKLING I MARKEDET

Som følge af stigningen i antallet af leverandører, er markedet blevet en mere fragmenteret størrelse end tidligere. Dette indebærer også, at færre tegnsprogstolke bliver ansat på fuldtid hos et enkelt firma, som det som regel var tilfældet tidligere, og nu i stedet i højere grad bliver ansat som timelønnet, vikar, selvstændig eller en kombination heraf. Dette betyder et mere kaotisk marked, der samtidig giver større mulighed for at presse arbejdsvilkår og løn, således at disse forhold forringes grundet den øgede konkurrence (se også afsnit 5.1).

Det fremhæves af flere interviewpersoner, at der er lav arbejdsløshed blandt de nyuddannede tolke, som næsten alle sammen bliver opslugt af markedet kort efter endt uddannelse. Dog påpeges det også, at de nyuddannede ofte ansættes på dårligere vilkår, fx en lavere løn, og ofte på timebasis fremfor fastansættelse. Blandt leverandørerne er der blandede holdninger til denne udvikling. På den ene side fremhæves det, at der er brug for innovation og udvikling på området, hvilket de nyuddannede bidrager til. På den anden side påpeges det, at når de nyuddannede går ind på markedet på dårligere vilkår end deres mere erfarne kollegaer, skubbes de netop erfaringsrige tolke ud af markedet, da de ikke længere kan beholde deres mere gunstige vilkår fra tidligere.

En redegørelse fra DNTM viser, at der i ultimo 2016 var det laveste antal udækkede tolkeopgaver i tolkemyndighedens historie. Det er også den tendens, man kan spore hos tolkene selv, der både i survey og interviews tilkendegiver, at der er blevet større rift om opgaver.

Social- og indenrigsministeriet har nedsat en tværministeriel arbejdsgruppe, der skal forsøge at skabe et beslutningsgrundlag for en omorganisering af hele tolkeområdet, der kan sikre en bedre indsats for borgerne og en mere effektiv ressourceanvendelse. Det forventes at rapporten er klar medio 2018.

3.3 TOLKE TIL RÅDIGHED

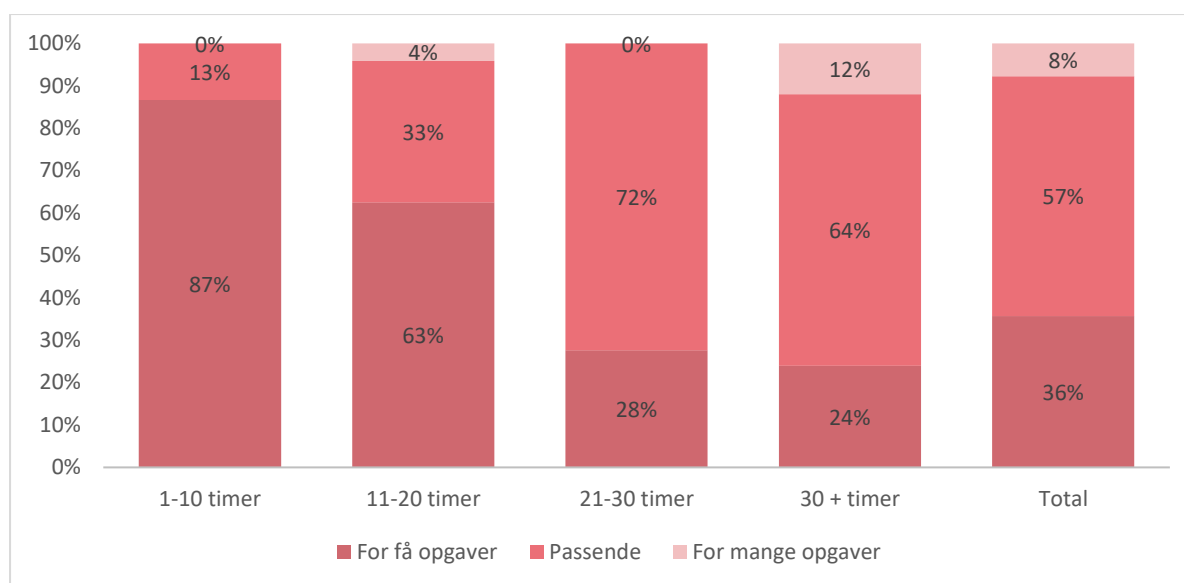
I forsøget på at afdække det fremtidige behov for tolkning, er det nødvendigt med et ret præcist tal over aktive tolke på markedet i dag, samt en vurdering af den løbende afgang fra markedet.

Vi ved fra UCC, at der siden tegnsprogsuddannelsens start i 1986 er uddannet cirka 518 fra skolen i København og Aarhus. Det er ifølge UCC ikke alle disse, der i dag er aktive tegnsprogstolke. I de kvalitative interviews har leverandørerne svært ved at komme med et helt præcist bud på, hvor mange tolke der er på markedet, men alle gætter dog på mellem 250 og 300. Mere præcise er FTT,

som med relativ stor sikkerhed, kan sige at der er **250-260 aktive tolke**, hvoraf ca. 250 arbejder fuldtid.

Vi har i surveyundersøgelsen til tolkene spurgt, hvor mange timer de arbejder gennemsnitligt i ugen. Det bør påpeges, at disse tal er behæftet med usikkerhed, da tolkene oplever, at antallet af ugentlige opgaver varierer meget fra uge til uge, samt at afstanden fra bopæl til arbejdsplads er forskellig fra tolk til tolk.

Figur 8: Oplever du at antallet/omfanget af opgaver er passende? Fordelt på arbejdstid.

N= 168

Ikke overraskende tilkendegiver de tolke, der arbejder færrest timer i alt om ugen, at de har for få opgaver. 36 pct. af tolkene angiver, at de generelt har for få opgaver, hvilket indikerer, at der er ledig kapacitet på markedet. De kvalitative interviews fortæller os dog, at markedet ikke fungerer optimalt i forhold til at udnytte ledig kapacitet til fulde. Det skyldes angiveligt dels den nuværende struktur på markedet og dels, at der sættes nogle begrænsninger rent geografisk, der gør, at de tolke der arbejder i f.eks. København kun vanskeligt kan dække opgaver på Lolland eller i Esbjerg.

3.4 AFVANDRING

Der synes at være bred enighed om, at afvandring altid har fundet sted i branchen. Afvandring er altså ikke alene et symptom på oplevelsen af markedet som kaotisk eller opleves presset med hensyn til mængden af opgaver. Aldersafgang er en beskeden del af forklaringen. Men mere fremtrædende er forklaringen om, at det er en følge af jobbets krav om fleksibilitet, der kan være svær at forene med et almindeligt familieliv. Endelig er nedslidning i form af eksempelvis skader i hænder også en årsag til afvandring til anden beskæftigelse. En af de selvstændige tolke udtaler også, at en årsag til afgang fra faget i dag kan være, at det er blevet sværere at få det til at løbe rundt økonomisk, specielt set i lyset af lavere timepriser for DNTM- og jobcentertolkning. Også de tiltagende ansættelser som timelønnet i større tolkevirksoheder, frem for fastansættelser, skaber naturligt nok en ny og større usikkerhed blandt tolkene end vi tidligere har set.

”Lige nu er jeg fastansat, men jeg er bange for det kun er et spørgsmål om tid før jeg mister mit job. Jeg synes tolkemarkedet er meget usikkert og jeg er bange for at jeg bliver nødt til at forlade faget pga. for få opgaver og dårligere arbejdsvilkår.”

(Tolk, Survey)

FTT har for nylig undersøgt, hvor stor afgangen fra branchen er og finder, at 25 tolke har forladt faget inden for de seneste par år. På baggrund af dette samt andre kvalitative interviews anslås det, at der er en *naturlig afgang fra faget på 10 personer årligt*. Vigtigt er her at understrege, at der ifølge FTT *ikke* opleves massiv flugt fra markedet, som visse af leverandørinterviewene ellers kunne indikere. Afgangen på omkring 10 om året har som sagt kendetegnet området i mange år (se f.eks. Capacent 2009).

4. UDVIKLING I SAMLET BEHOV

På baggrund af de ovenfor beskrevne kilder og tendenser er det forsøgt at estimere udviklingen i det samlede behov for tolke fremadrettet. Det samlede behov påvirkes af en række modsatrettede tendenser:

- Antallet af tolkebrugere vil i fremtiden falde, som følge af bortgang ved død kombineret med, at ingen nye tolkebrugere indtræder på markedet. Der er således kun de nuværende generationer af tolkebrugere tilbage.
- Allerede nu er faldet i tolkebrugere indtruffet på uddannelsesområdet, hvor der ikke længere kommer nye generationer til. Der er ikke længere tolkebrugere på grundskoleniveau og der vil kun være behov for uddannelsestolkning indtil de tolkebrugere, der allerede er på området, har færdiggjort deres uddannelse. Den samlede vurdering er, at tolkebehovet på uddannelsesområdet i 2027 vil være reduceret fra 242 til ca. 40 brugere altså til ca. 17 pct. af det nuværende behov.
- Anderledes ser det ud på området for DNTM-tolkning, arbejdsmarkedstolkning og hospitalstolkning. Her vil behovet være kontinuerligt let stigende fremover, fordi de eksisterende tolkebrugere bliver mere aktive og at kommunikationsbehovet tiltagende. Den samlede vurdering er at behovet her vil være tiltaget med små 20 pct. i år 2027.
- Faldet i behov for uddannelsestolkning lagt sammen med den lettere stigning i behovet på de øvrige områder vurderes samlet set at betyde at det samlede tolkebehov i 2027 er faldet til ca. 95 pct. af det nuværende behov. Beregningen er en forholdstalsberegning og baseres på at ca. 25 pct. af den samlede tolkning i de senere år har været udgjort af uddannelsestolkning.
- Vurderet på baggrund af det nuværende antal tolke, svarer det til en reduktion på i alt ca. 12 tolke om året. Vel at mærke først med virkning fra om ca. 5 år.
- Aktiviteten og mulighed for merarbejde hos den enkelte tolk svinger meget. Overordnet synes der at være lidt mere kapacitet på markedet nu, da vi ved fra både survey og interviews med leverandører, at gennemsnitligt 33 pct. ønsker flere opgaver. Desuden er der stadig et uvist antal der arbejder på deltid (eller mindre). Dele af dette kan dog være strukturelt betinget.
- Det berettes, at afvandringen fra markedet er, og altid har været, kontinuerlig som en del af faget. FTT er blandt de interviewede de eneste, der fører en faktisk statistik over

— afvandringen fra markedet. FTT vurderer, at 10 tolke årligt forlader faget. Dette vurderes på trods uenighed blandt de interviewede at være et troværdigt antal.

En samlet vurdering er således, at det nuværende antal tolke på omkring 250 omfangsmæssigt kan håndtere tolkebehovet i de kommende 10 år, men at den afgang, der har været karakteristisk for markedet i mange år betyder, at det er nødvendigt at vedligeholde staben gennem uddannelse af flere. Uddannelse af ca. 10 om året i de kommende år, vurderes at være nødvendigt for at vedligeholde staben.

Med disse betragtninger in mente anbefales det, at *opretholde en uddannelse af tegnsprogs- og skrivetolke fremadrettet.*

Antallet af tolkebrugere vil i slutningen af århundredet nærme sig nul og det er klart at denne tendens vil få betydning for tolkebehovet i fremtiden. Udviklingen som den tegner sig efter 2027 er meget vanskelig og det anbefales at man løbende følger udviklingen og genvurderer behovet i 2027.

Fra dette tidspunkt reduceres tolkebehovet antageligt forholdsvis hastigt, da flere og flere vil forlade beskæftigelse og i det hele taget blive mindre aktive brugere, jf. figur 2. Samtidig er det dog afgørende for tolkebrugerne, at der ikke opstår en situation, hvor der ikke er flere aktive tolke. Desuden er strukturerne på markedet fremover svære at forudsige, eksempelvis ved vi ikke, om den teknologiske udvikling i fremtiden medfører, at mere fysisk tolkning kan erstattes af fjertolkning. Revurdering af markedet og behovet er således nødvendig løbende for at kunne sikre tolkebrugernes rettigheder, men samtidigt undgå et stort overskud af arbejdskraft i forhold til antallet af opgaver.

5. ANDRE FORHOLD

5.1 ARBEJDSVILKÅR

Som tidligere nævnt (afsnit 3.2) opfattes der på baggrund af den kvalitative analyse og surveyen blandt tolkene en tendens til, at arbejdsvilkårene på markedet løbende forringes. Dette indebærer både løn, antal aktive tolketimer ud af den samlede arbejdstid samt generelle arbejdsforhold. Blandt andet fortæller en leverandør, at hvor en tolk tidligere havde 20 aktive tolketimer på en almindelig arbejdsuge, er dette tal nu på 25 timer om ugen. Dette betyder, ifølge tolkene selv, blandt andet mindre tid til forberedelse, risiko for ulønnede overarbejdstimer fx i forbindelse med transport samt øget fysisk belastning for tolkene.

Da mit tolkeliv startede, så man tilbage på en undersøgelse Bedriftssundhedstjenesten havde lavet ift. de 20 timers tolkning, der var det anbefalede ugesnit dengang. De var helt nede og anbefale 16 timer i ugen. I dag snakker vi i de fleste firmaer om 25 timer som noget helt naturligt at kræve. Det er næsten 10 timer højere...
(Tegnsprogstolk, Survey)

Ændringerne på markedet og antallet af leverandører har medført et større antal timelønnede og færre fastansatte tolke end tidligere. En del af de fastansatte tolke i surveyundersøgelsen understreger i forlængelse heraf, at de "løber meget stærk" som følge af afskedigelser på deres

arbejdsplads. På den anden side oplever de selvstændige og freelancere, at det er svært at komme ind på markedet og få opgaver nok. Ifølge FTT er uddannelsestolkning mere fysisk krævende end

eksempelvis arbejdsmarkedstolkning, fordi man er 'på' i længere tid ad gangen. Det fysiske slid er, som følge af strukturerne på markedet, derfor i dag samlet hos en mindre gruppe af tolke.

Størstedelen af de adspurgte i denne undersøgelse er enige om, at det at være tolk er mindre attraktivt end tidligere. De er også enige om, at den primære årsag herfor er de nuværende konkurrencevilkår på markedet.

Markedet er presset og det kan tydeligt mærkes.

*Bare det år jeg har været på arbejdsmarkedet, har min arbejdsglæde sænket sig markant.
(Tegnsprogstolk, survey)*

Der er altså en situation hvor 36 pct. af tolkene tilkendegiver at have for lidt opgaver, mens der er andre tolke der tilkendegiver, at de 'løber stærkt'. Det kan være et symptom på, at markedet ikke er struktureret optimalt nu, hvilket udmunder i forskellige arbejdsvilkår for forskellige tolke og en uhensigtsmæssig fordeling af kapaciteten på markedet. Øget utilfredshed med arbejdsvilkår kan få konsekvenser for afvandringen og sammensætningen af tolke på fremtidens marked.

5.2 PRODUKTKVALITET

Et springende punkt i de kvalitative interviews er om kvaliteten vil sænkes, som følge af de forringede arbejdsvilkår. For tolkebrugerne er det afgørende, at kvaliteten er høj blandt tolkene, således at de ikke oplever en dalende kvalitet i de ydelser, de har krav på.

Når man taler om afgang og tilgang af tolke på markedet, fordeler interviewpersonerne sig overordnet i to retninger. Den første er de tolke, der overordnet mener det sundt for markedet med udskiftning og at det vil efterlade de bedste tolke tilbage på markedet. En anden fortæller, at det er vigtigt med nyuddannede på markedet, såfremt de på uddannelsen lærer de nyeste udviklinger i tegnsproget.

Jeg tror egentligt i bund og grund, at det er sundt nok, at der er nogle, der forlader markedet, for at kvaliteten opholdes. Der er lidt skepsis omkring, om det er alarmerende, eller om det er et naturligt skift.

(Tegnsprogstolk fastansat)

I forlængelse heraf fortæller en anden interviewperson, at kvaliteten opretholdes helt af sig selv, fordi tolkebrugerne sparrer med hinanden om erfaringer med gode og mindre gode tolke.

Men jeg tror og håber, at det er de bedste, der bliver i markedet. For de dør ved godt, hvem der er gode tolke, og de taler meget med hinanden om det.

(Selvstændig tolk)

De interviewpersoner, der hører til den anden retning frygter, at de hårde markedsvilkår tvinger erfarne tolke ud af markedet. En sådan situation vil efterlade markedet med de tolke, der udelukkende konkurrerer på pris og som konsekvens heraf må slække på kvaliteten.

Erfaring vaskes ud af faget, fordi de gamle og lidt dyrere tolke bliver skubbet ud af markedet pga. udbudsprisen. De kan presse prisen, fordi der bliver uddannet for mange. Overuddannelse er benzinen på motoren, så det stopper ikke før man stopper med at overuddanne.

(Tegnsprogstolk, fastansat)

Det er i høj grad dem fra den førstnævnte retning, der ser potentiale i nyuddannede og mener, at disse er med til at udvikle og opkvalificere faget i en positiv retning. Omvendt er retning to mere skeptiske over de kompetencer, de nyuddannede kommer ud fra skolen med og er i stedet bange for de skaber uhensigtsmæssig konkurrence på markedet. Holdningen til om de nyuddannede bidrager med øget kvalitet, har dermed også indvirkning op antallet der skal uddannes fremover.

6. UDDANNELSEN

I forsøget på at afdække behovet for fremtidige tolke, har flere aktører også ytret meninger omkring den nuværende tolkeuddannelse. Dels hvor den har sine styrker, men i høj grad også ønsker til forandringer i fremtiden. Disse vil derfor kort blive berørt i det følgende afsnit.

Styrker ved uddannelsen:

Først og fremmest er tolkene generelt tilfredse med uddannelsen i sin helhed. De uddannede er teoretisk stærke og kommer med en god videnskabelig forståelse for analyse og opgaveskrivning. En interviewperson fortæller også, at de er mere professionelle, reflekterede og åbne. Og så er en stor del af de interviewede enige om, at de nyuddannede er yderst motiverede for at komme i arbejde.

Svagheder ved uddannelsen:

Helt entydigt fortæller de interviewede, at de nyuddannede i høj grad mangler praktisk erfaring og øvelse. Flere fortæller, at de har svært ved at implementere de nye når de starter, fordi der er meget få opgaver de reelt kan varetage alene. Både tolkene selv og virksomhederne mener, at de nyuddannede tolke er for usikre, og at de ikke er klar til at tolke, når de er færdige på skolen. Leverandørerne oplever dog en tendens til forbedring på området de seneste år.

Er igang med ny uddannelse da tolkemarkedet ikke var muligt eller attraktivt at komme ordentlig ind på. Havde meget få opgaver som freelance og det gjorde at jeg som nyuddannet slet ikke følte mig rustet til at tolke. Har valgt at søge andre veje.

(Tegnsprogstolk, survey)

Ønsket fra de alle interviewede er klart, at der skal være mere undervisning i den faktiske tegnsprogstolkning, både for den studerendes egen skyld, men også for at sproget løbende opdateres og udvikles, så man hele tiden bliver bedre til at aflæse og producere. Et ønske nyuddannede i surveyundersøgelsen også kan genkende.

Der efterspørges derudover et øget samarbejde mellem UCC og de faglige foreninger, eksempelvis opfordres der til, at de inviterer mere ind til eksempelvis kurser eller aftenskole. Det ville dels styrke

samarbejdet mellem skole og erhvervsliv, men også potentielt afhjælpe en del af den skepsis de eksisterende tolke har, overfor den konkurrence på markedet de nyuddannede bidrager til.

7. LITTERATUR

Bengtsson, Svend 2014. *Når hørenedsættelse begrænser menneskers deltagelse i samfundet*. Oplæg Bengtsson, Larsen og Sommer 2014. *Døvfødte børn og deres livsbetingelser*. SFI Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 14:06. København 2014.

Bengtsson, Steen 2014. *Når hørenedsættelse begrænser menneskers deltagelse i samfundet*. Oplæg d. 21-02-2014, Socialstyrelsens konference for hørenedsættelse (https://www.alf.dk/images/pdf/1_SB_Hoerenedsaettelse_begraenser_deltagelse.pptx)

Bertelsen, Mette 2018. *Tolkerådet skal under lup*, Loud 12/02/2018 (<http://loud.land/2018/03/tolkeomraadet-skal-under-lup/>)

Capacent 2009. Udredning af tolkeområdet. Kortlægning af døve, hørehæmmede, døvblevne og døvblinde i Danmark. April 2009. Den Nationale Tolkemyndighed, 2016. Redegørelse 2016. (<http://dntm.dk/#viden>)

CFD 2018. Tolkning på arbejdspladsen. (<https://www.cfd.dk/tolkning/tolkesituationer/arbejdspladsen>)

Den Nationale Tolkemyndighed. Udbud fysisk tolkning 2018-2019. Bilag 1 Kravsspecifikation. (file:///O:/Projekter/UCC_Tolke/Bevillinger_DNTM%202018-2019.pdf).

Den Nationale Tolkemyndighed. Udbud fysisk tolkning 2016-2017. Bilag 1 Kravsspecifikation. (file:///O:/Projekter/UCC_Tolke/Bevillinger_DNTM%202016-2018.pdf)

Rambøll 2014. Notat om forslag og ideer, kortlægning og analyse af SPS på voksen- og efteruddannelsesområdet.

file:///C:/Users/jos/AppData/Local/Packages/Microsoft.MicrosoftEdge_8wekyb3d8bbwe/TempState/Downloads/160617%20Kortlaegning%20og%20analyse%20af%20SPS%20pA%20voksen%20og%20efteruddannelsesomraadet%20forslag%20og%20ideer.pdf

EPINION

OM OS

Vi er et af Skandinaviens største konsulent- og analysefirmaer med kontorer i Danmark, Grønland, Norge, Storbritannien, Sverige, Tyskland, Vietnam og Østrig.

Vi er en mangfoldig arbejdsplads med internationalt perspektiv og samarbejdspartnere i hele verden og beskæftiger mere end 150 fastansatte medarbejdere og 500 interviewere.

Vi leverer skræddersyede undersøgelser, der sikrer et solidt grundlag for optimale beslutninger. Vores mål er altid at præsentere analyseresultater og yde rådgivning af højeste kvalitet.

EPINION AARHUS

HACK KAMPMANN'S PLADS 1-3
8000 AARHUS C
T: +45 87 30 95 00
E: TV@EPINION.DK
W: WWW.EPINION.DK

EPINION KØBENHAVN

RYESGADE 3F
2200 KØBENHAVN N
T: +45 87 30 95 00
E: TYA@EPINION.DK
W: WWW.EPINION.DK